Krajevni sveti ZK

NA ZADNJEM plenumu CK ZK Slovenije so obravnavali dopolnitev 9. člena statuta ZK Slovenije, ki predvideva oblike organiziranja ZKS. Dopolnitev tega člena statuta, kakor tudi njena razlaga kažeta, da je mogoče na ravni krajevne skupnosti ustanoviti krajevni svet ZK kot usklajevalni in združevalni organ, v katerega vstopajo predstavniki organizacij ZK iz delovnih kolektivov in terenskih organizacij, se pravi, da sestavljajo ta svet delegati vseh organizacij ZK krajevne skupnosti. Do sem je vse jasno in očitno, od tu naprej pa, tako se zdi, zadeva na številne probleme in vprašanja ter razmišljanja. Prvi problem je, ali predstavlja krajevni svet ZK vzporedni politični tir, ki ne bogati politične dejavnosti, ampak jo, nasprotno, siromaši, ker jo podvojuje tam, kjer je sodelovanje najpotrebnejše. Na ta problem ni težko odgovoriti. Krajevni svet ZK namreč ni stranski tir na političnem prizorišču, niti ne more biti s svojo navzočnostjo in dejavnostjo dvojnik kateregakoli družbenopolitičnega in družbeno-ekonomskega dejavnika na terenu. To je »vmesni organ«, če lahko tako rečemo, njegova naloga pa je, da animira, spodbuja in usmerja komuniste na terenu k reševanju tistih problemov, s katerimi se srečuje krajevna samouprava in s katerimi se bo srečala jutri, po drugi fazi ustavne reforme. Tu torej ni dileme, če vlogo in naloge teh svetov spoznamo v pravi luči in razsežnostih.

Dileme ali nekatera nejasna vprašanja se lahko pojavijo, če gledamo na naloge in vlogo teh organov ZK narobe. Krajevni svet ZK namreč ni »tekmec« političnemu aktivu Socialistične zveze, niti alternativa vodstvu krajevne skupnosti. Če je svet ustanovljen v nekaterih krajevnih skupnostih s tem namenom, potem so taki organi zagotovo »slepi« tiri na političnem prizorišču in zelo neugodni dvojniki v delu posameznih subjektov politične dejavnosti. Zdi se, da taki primeri obstajajo in da bodo obstajali tudi v prihodnje, četudi niso niti nastali kot resen poskus preprečevati delo neke družbenopolitične organizacije, niti to delo podvojiti in izzvati. Kolikor postajajo ali bodo postali, potem je to rezultat prenagljenosti, da bi čim prej krenili, ali pa rezultat težnje, da se Zveza komunistov kar najhitreje v celoti znajde v središču dogajanja. Zato je take primere potrebno spoznavati, vendar jih nikakor ne bi smeli zlonamerno obravnavati. Trezno in odkrito jim moramo prikazati, da gre v takih primerih resnično za podvojitev, ki ne pelje nikamor, zato jih kot takšne velja prestrojiti in jim dati prave razsežnosti.

Nekatere majhne praske, ki se tu in tam pojavljajo v tej zvezi, so pokazale, da je »politična borza« zelo formalistična in da še bolj formalistično deluje. Na njej namreč ne vedo, kam kakšna firma sodi in kaj je njeno področje dela, ampak vse firme delajo vse, tako da pogosto ostanejo zavoljo tega nekateri problemi neobdelani in povzročajo pozneje težave in spore. Zato bi veljalo kar najhitreje ustvariti možnosti za spoznavanje vloge vseh faktorjev na terenu, sporazumno po naravi dela in nalog določiti okvire aktivnosti, tako da pozneje ne bi bilo trenj in rivalstva, ki ne peljejo nikamor in se navadno končajo brez pravega zmagovalca. Zdaj pa, resnici na ljubo, obstaja tako rivalstvo kakor trenja in ljubosumje, ki se kažejo različno, najpogosteje kot nekakšna konkurenca ali avtoriteta.

Zelo pohvalno je razčistiti stvari, bistriti politična obzorja, iskati najkrajše rešitve za številna vprašanja, toda vse to mora biti podrejeno enemu samemu cilju: večji aktivnosti in učinkovitosti. Ne sme se zgoditi, kar se je nedavno zgodilo v neki mariborski krajevni skupnosti, da sta se skregala dva predsednika (SZDL in KS), ker drug drugega nista poslušala. Samo malo pa je bilo potrebno za dobro delo in sodelovanje, za to, da bi drug drugega poslušala. Avtoriteta ne nastaja s klini, niti ne morejo klini izbiti avtoritete dela.

Uresničevanje ustavnih dopolnil

V NAŠI OBČINI smo dočakali ustanovitev temeljnih organizacij združenega dela. Ustanovljene so v našem največjem podjetju — Litostroju. To je nedvomno najprijetnejša novica, ki se je te dni pojavila na področju samoupravljanja. Toda kljub temu naš občan, ne glede na to, ali je neposredno prizadet ali ne, malo ali nič, ne ve, katera delovna organizacija bo prva šla po stopinjah Litostroja. To, kar v tem trenutku ve in v kar je trdno prepričan, je dejstvo, da bodo temeljne organizacije združenega dela obstajale povsod tam, kjer so pogoji za to. V to ni potrebno dvomiti. Koliko se dela za ustanovitev teh TOZD v občini, kaj je bilo narejenega doslej, kdo vodi priprave, kakšni odpori se pojavljajo in kakšni so uspehi, kdaj bodo dogovori uresničeni, tega naš občan ne ve. Če gledamo iz formalnega ogla, se sicer zdi, kakor da se ta občan zelo malo ali nič ne zanima za te temeljne organizacije združenega dela. Toda pri tem se nihče ne vpraša, kaj smo dali našemu občanu, posebno tistim, ki aktivno dela, da bi razumel, kaj pomenijo, kakšne pravice in dolžnosti ima, kakšna je njegova vloga itd. Malo ali nič ga ne obveščamo, konsultiramo, aktiviramo, vključujemo. Vse se snuje in dogaja brez njega, vse, kar se naredi, pa se naredi v njegovem imenu.

Zato ne bomo pogrešili, če bomo na tem mestu vprašali: koliko smo doslej naredili, da bi strnili akcijo za uresničevanje ustavnih dopolnil. Kdo to pravzaprav spremlja, kdo je za to zadolžen, kakšne analize so bile narejene, kaj so pokazale, kam je v tem trenutku potrebno usmeriti družbene reflektorje, kritiko, komu bolj pomagati in še in še drugih vprašanj in problemov. Tega ne vemo. Potem, jasno, ne poznamo niti vsebine priprav niti njene akcijske vrednosti, razen da se zgodi, kakor se je zdaj, da preberemo, da so bile ustanovljene TOZD v... kakor so bile nedavno ustanovljene v Litostroju. Res, če bi vse šlo tako kakor v tej tovarni, potem bi lahko roko na srce, mirne duše prekrižali roke in rekli — imenitno! Toda očitno tako ne gre, ker obstajajo tudi odpori in ovire za hitrejše uresničevanje ustavnih dopolnil. Ne bomo posebni modrijani, če rečemo, da odpori ne prihajajo iz vrst delavcev in proizvajalcev, ampak iz vodilnih ekip, ki gledajo na to obveznost kot na nekaj, kar jim je v tem trenutku najodvratnejše in najneprijetnejše.

So primeri, da tudi v naši občini delovne organizacije ignorirajo pobude na tem področju. Način ignoriranja ostaja seveda v klasičnih, rekli bi »francoskih« okvirih, ki jih je mogoče ilustrirati z znano krilatico »molk je zlato«. Toda ali ta molk zares zvišuje vrednost zlata, ali pa ga na nek način razvrednoti in mu jemlje njegov sijaj in privlačnost, tega ni tako težko mogoče ugotoviti. Taka delovna organizacija je Slovenijaavto. Zakaj ta ugledna firma molči na pobude, ki so prišle iz Celja že pred tremi meseci, zakaj vsaj ne odgovori: »Počakajmo mesec ali dva, da vidimo, kje smo, da predahnemo po naporih, ki jih vlagamo v reorganizacijo podjetja in integracijo s Cosmosom.« Ni, niti tega ni. Koristno pobudo so preprosto vtaknili v predal, da tam počaka boljše dni. To zapiranje, simbolično povedano, dviga »kitajske zidove« tudi za druge pobude, še posebej za take in podobne, kakršne so prišle v taisto podjetje z Reke, iz njegovega predstavništva, ko so tamkajšnji komunisti želeli, da se sestanejo z vsemi komunisti iz podjetja in skupaj pregledajo svoje ravnanje in naloge. Niti to ni bilo uresničeno. Morda je kdo posumil, da je »turistično pobarvana«, četudi take izkušnje obstajajo, pa o reškem primeru zanesljivo lahko rečemo, da ni bil motiviran turistično, ampak je zares temeljil na globoki želji nekaj narediti, nekaj premakniti, nekaj rešiti. Zato je prava škoda, da ni bila sprejeta.

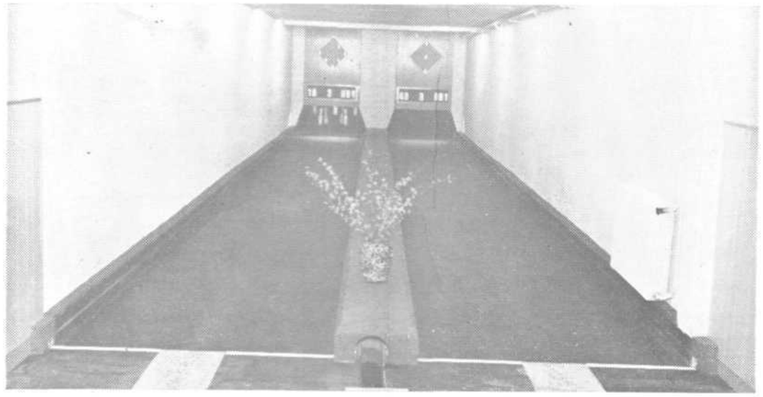

Med satiro in humorjem, ali tam, kjer se stvarnost in iluzija križata

Šiškar SŠ-1/ŠPD: 80-LKM

Fantastična zgodba iz testa, ki še ni narejeno, s tem pa še ni rečeno, da ga tudi ne bo

UH, KAKO SEM BIL SREČEN pred desetimi leti. Tedaj sem bil samo Šiškar. Letos pa poleg mojega imena in priimka ne stoji samo Šiškar, ampak tudi številka, ki si je ne morem zapomniti. Kam sem neki spravil to številko. Aha, tu je, tu je. Jaz, Janez Šiška, Šiškar, številka SŠ-1/ŠPD: 80-LKM, stanujem v ulici, ki se imenuje SŠ/LS. »Š« pomeni sosesko, »Š«, da je ta soseska v Šiški, »L«, da je ta Šiška v Ljubljani in »Š«, da je Ljubljana v Sloveniji. Kaj pa pomeni tista velika številka, tega ne ve celo tisti, ki jo je napisal. »Tu so vse skrivnosti — pravi — ki so povezane s teboj.« Pa vendar je letos bolje kakor pred osmimi leti. Veste, takrat smo v naši soseski vsako noč v cirilici kričali na mlade avtomobiliste, ki so s polnim plinom in v najnižji brzini ropotali po naših ulicah. Danes pa, bratec, tega več ne dela, ker »angel«, ki stoji na oglu, za vsako tako reč napise listek za 100 dinarjev. Tako je izginil tisti večni ropot z avtomobili. Ostal pa je tisti individualni, ki ga ni mogoče tako glasno slišati. Zaradi njega je zrak v tej naši soseski še vedno nečist. Pa ne samo zrak, ampak tudi okolica. Polno papirja, tetrapaka, steklenic, žvečilnih gumijev, cigaretnih ogorkov, škatel in druge nesnage. Tudi cesta ni ravno posebno čista, povsod vidiš avtomobilsko olje, da o parkih in zelenicah niti ne govorimo. Celo slabše je kakor leta 1972. Na njih se zbirajo mladi, ki zaradi brezposelnosti polležujejo po travi in zganjajo svoje vragolije...

Vendar pa moram reči, da je letos nekoliko boljše. Magistrala, bratec. To ti je veselje. Vprašal bi tistega mladeniča, ki je leta 1972 urejal foto-kroniko v vašem časniku, ali še vedno uživa, kadar montira vanjo motiv s Celovške ceste, današnje PK/IT-MG, kako je luknjasta, zakrpana, uboga in kako se tisti mali avtomobilček, kako se mu že reče, da, da, fičko, komajda kotali po njej. Danes tega ni. To ti je avtostrada. Nemci bi rekli »autobahn«, Angleži prva avenija, Rusi, ah, ne vem, kako bi rekli oni, vem samo to, da mi, Šiškarji, danes pravimo, da je to osempasovnica — štirje v eni in štirje v drugi smeri.

Kako je ta vražičkani pas jezen, točen in selektiven. Ravno včeraj sem se spravil na teraso in gledal. Ob 14. uri se po vseh pasovih valijo reke. Osem rek, po štiri v vsaki smeri. Prva se vali s hitrostjo 200 kilometrov na uro, druga 30 manj, tretja 120, četrta pa polovico manj kakor prva. Gledam in razmišljam. V prvem pasu vozijo torej avtomobili visoke kategorije, v njih sedijo ljudje z visokimi prejemki, ki niso tako majhni kakor moji. Sem namreč Šiškar, v katerega gledajo kot v povprečje te občine, to pa pomeni, da sem Šiškar, ki ustvarja narodni dohodek 3.000 dolarjev na leto. Kaj pa vam je, tovariši? Da, da, to bi leta 1972 bilo bogastvo, danes pa je to malenkost, ki vam ne dovoljuje, da uživate tudi v polovico počasnejši vožnji od tistih, ki vozijo 200 na uro.

Torej tisti, ki vozijo 200 na uro, imajo veliko večje dohodke in večje avtomobile. Od službe domov imam 2 uri z avtobusom, poldrugo uro peš, če se peljem s prijatelji pa manj. Če grem s tovarišem, ki vozi 200 na uro, potem pridem v slabih 10 minutah. Če me vzame s seboj oni drugi, ki vozi 100 na uro, potem smo doma deset minut pozneje, toda če grem peš, potem zbogom časopis, spanje in sosed, z avtobusom pa zbogom še kosilo. Dve uri gneče in sit si vsega. Ostane ti samo to, da prideš domov in da v imenu vsega izstreliš vso tisto jezo, ki se ti je nabrala...

Letos ne govorimo več o socialni diferenciaciji, ker smo se popolnoma izdiferencirali. Naj vam opišem tak primer, jih pa je podobnih še na pretek. Leta 1972 so bile Koseze, Glince in druga naselja označena kot obrobna, zdaj pa so tam, bratec moj, že centri. Vse imajo, samo banke še ne. Pred osmimi leti je tam zrasel motel »Tov.P« št. ena, zdaj pa je tu že cela matematika teh tov. P. Pravijo celo, da jih njihov lastnik, tisti Šiškar KO-1... seli celo na jug, tam nekam okoli Dubrovnika, pa na Zlatibor in ne vem kam še vse. Pred osmimi leti je bila socialna diferenciacija taka, da je bilo sramotno biti bogat, danes pa ni.

»Prebudite se,« mi pravite. Pa saj sem buden bolj kot še nikoli, zato prosim: rezervirajte prostor za naslednjo številko JT/7-72/92...«

Kaj nismo v letu 1980?! Škoda.

SŠ-1ŠDP: 80 — LKM

Šund in občina

VSE KAŽE, da smo stopili v čas, ko postaja človek predmet najrazličnejših manipulacij. To najbolj potrjuje polemika in vse, kar se je okoli nje napletlo v zvezi s šundom. Zgodilo pa se je zelo malo po vsem tistem, kar je bilo rečeno, obljubljeno, predvideno. Spomnimo se namreč, da smo imeli minulo pomlad priložnost slišati veliko zgodb in zgodbic, povezanih s šundom ter veliko, preveč obljub in prepovedi, kako je potrebno šund onemogočiti in zatreti. Od vsega tega je bilo zelo malo narejenega. Šund izhaja še naprej, postaja celo zelo agresiven. Dogaja se, da izzivalno, celo na nenavaden način zastavlja vprašanja, se upira, grize in praska vsakogar, se otepa, da zadrži pridobljeni položaj na tržišču. Njegova sedanja tri temeljna gesla so: »Povejte, zakonodajalci (oziroma politiki), kaj je šund?« Nadalje: »Kaj bodo brale kuharice, gospodinjske pomočnice in drugi ljudje, ki ne uživajo v vrhunski umetnosti in kulturi?« In tretjič, kar je verjetno tudi najvažnejše, namreč, da že na naslovnih straneh navajajo, da je podražitev bila potrebna zaradi davka (zveznega in republiškega, ki je največji v Srbiji, kjer se je tudi šund najbolj razšopiril). To neprestano izmikanje kritiki in uvedenim korakom je, kakor kaže, prevesilo ves položaj bolj ali manj na njegovo stran, pa lahko to prispeva k njegovi še večji razširitvi (žrtve ne bodo kuharice in gospodinjske pomočnice, ampak tudi drugi profili in potrošniki) bralske publike v šolah in domovih, kar bi pomenilo, da se knjiga, pravo čtivo in umetnost, še bolj omeji.

Četudi vemo, da ima občina na tem področju zelo skromne možnosti, pa vseeno menimo, da niti te niso v celoti uresničene, kar zadeva šund. Smo namreč v središču republike, kjer se intenzivnost skupnega trga najbolj kaže in kjer to tržišče poleg vseh pozitivnih strani odseva tudi negativne, to pa omogoča s svojo logiko, da se tudi šund kot blago pojavlja na njem in prodaja. In še nekaj, da se na njem tudi maščuje vsaki pobudi. Zato menimo, da ima občina kljub skromnim »administrativnim« možnostim, s katerimi razpolaga, kot določena družbena skupnost vendarle na voljo učinkovite ukrepe in sredstva, da temu triglavemu vdiralcu stopi na prste ter zaščiti naše otroke in vse tiste občane, ki zlahka postanejo njegov plen. Ta sredstva pa so: da se dogovorimo, da bodo vse šole v novem šolskem letu posvetile po nekaj ur šundu, ga pred učenci razgalile, da se pripravijo na vojno z njim na vsej fronti — od ignoriranja do solidarnosti, da nihče od učencev ne bo vzel v roke nič dvomljivega brez dogovora v šoli. Vemo, da bo to delo težko, ker je šunda toliko, da ga je vsega težko pregledati in oceniti. Toda nič drugega ne preostane, kakor da se v šoli na podlagi preverjenih meril prepričujemo, kaj je na tržišču dobrega in ka je slabo ter da na podlagi teh ocen omogočamo vrednotenje tudi pri bralcih. Taka akcija naših šol bi lako vzbudila širši interes, pa bi tako naposled le dobili merila in ocene, ki se jih šund najbolj otepa in brani. To akcijo moramo šteti kot naravno tudi tedaj, ko v svojem imenu in v imenu umetnosti, torej lepega, vsebinsko bogatega in naprednega pozove v svoje vrste vse šole v državi, da složno napovedo vojno tistim, ki na najbolj surov način razvrednotijo našo osebnost, naš ponos, naše znanje in ki nas v imenu lažnih ciljev razglašajo za zaostale in primitivne.

Poleg šol bi se lahko v akcijo vključili še drugi kulturni, izobraževalni in prosvetni dejavniki v občini. Brez pridržkov bi jih podprle tudi vse družbenopolitične organizacije, pa delovni kolektivi in tako naprej. Celo ne bi bilo odveč, ko bi v tej smeri izdali kak plakat, spomenico, dokument, ki bi imel vso družbenopolitično in moralno težo. Pa tudi sama občinska skupščina bi lahko skupaj s svojim aparatom proučila, kakšne zakonske pobude bi dala poleg tistih, ki že obstajajo in ki žal doslej niso rodile posebnega uspeha.

Če bi akcijo proti šundu tako zasnovali, potem smo prepričani, da bi zelo hitro razčistili, kaj je zabavno ali kulturno, vsebinsko bogato in napredno, kaj pa je tisto drugo, kaj ni in kaj je daleč od tega. Prav tako bi se hitro pokazala praznina, ki jo izkorišča šund kot sredstvo za vtihotapljanje vsega s cele zemeljske krogle. Z drugimi besedami: zelo hitro bi se izkazalo, kam teko reke stripov in romanov, golote in nudizma, ne da bi kdo pazil na to.

Aleja spominov in tovarištva

»NAMESTO ŽICE, ki je med vojno obkrožala Ljubljano,« so sklenili na mestni konferenci Zveze mladine, »naj bo okoli mesta pot in drevored!« Pot bi spominjala na medvojne dni, ko okupatorji kljub žici, ki so jo speljali okoli mesta, niso mogli pokoriti upornih prebivalcev. Bila naj bi spomenik, kakršnega mesto — heroj tudi zasluži. Obenem pa naj bi bil to rekreacijski objekt. Ljubljana bi tako pridobila tudi zeleni pas, ki ga ob vedno bolj zastrupljenem ozračju nujno potrebuje.

Spomeniki, ki so jih pred leti postavila »ob žici okupirane Ljubljane« nekatera ljubljanska podjetja, so zelo slabo oskrbovani. Pa ne le to. Nekateri med njimi so poškodovani ali so izginili. Skrb za ohranitev obeležij je vodila ljubljanske mladince, ko so jih pregledovali. Potem so trije študentje arhitekture izdelali projekt za Alejo spominov in tovarištva. Delo, ki ga bodo zmogli ob gradnji aleje, bodo opravili mladinci sami. Z najnujnejšimi popravili in drugimi deli se bodo sporijeli že septembra, da ohranijo spomenike vsaj približno take, kakršni so bili, ko so jih postavili.

Načrt za zgraditev aleje, menijo na mestni konferenci Zveze mladine, pa bo uspel le, če bo odnos do tega spomenika NOB drugačen kot je bil doslej. Kljub odloku, ki ga je sprejel mestni svet Ljubljane že pred leti, da so obeležja in pot do njih zaščiteni, so ljubljanski urbanisti izdajali dovoljenja za gradnjo na mestih, kjer so bila postavljena obeležja. Zavod za spomeniško varstvo, ki naj bi bdel nad ohranitvijo obeležij in izjemoma dovoljeval njihovo prestavitev, se za propadanje in odnos urbanistov ter graditeljev ni kaj prida zmenil. Predstavniki so se opravičevali, da ni denarja, kar pa ne drži popolnoma.

K pripravi načrta za Alejo spominov in tovarištva je mlade Ljubljančane vzpodbudilo predvsem klavrno stanje spomenikov, ki smo ga opisali. V vabilu na otvoritev razstave projekta so zapisali: »Mladinke in mladinci Ljubljane globoko spoštujemo boj za svobodo in ponosni smo na Ljubljano, ki je mesto-heroj. Zato smo pripravili projekt Aleje spominov in tovarištva ob žici okupirane Ljubljane.«

Projekt so razstavili v Muzeju revolucije. Tedaj so povedali, da si bo mestna organizacija Zveze mladine prizadevala, da skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami uspe z načrtom o zelenem obroču okoli Ljubljane, saj bo ta hkrati simbol njenega herojstva in objekt, ki bo koristil zdravju in telesni sprostitvi prebivalcev.